

Risikoen for at ende i uføre er blevet større for en minister

De tider, da en minister kun skulle tælle til 90 for at sikre sig selv, er forbi. Der skal også være styr på EU-ret og konventioner, og det kan være direkte risikabelt at trykteste embedsværket for hårdt, siger Jens Peter Christensen, som er aktuel med ny bog om pligter og ansvar for ministre og embedsmænd.

JETTE ELBEK MARESSA | jette.maressa@jp.dk

Højesteretsdommer Jens Peter Christensen kan godt lide at udfordre sin modpart. Og når nu en fejl har sneget sig ind på den allerførste side i hans nye bog, "Ministre og Embedsmænd - pligter og ansvar", så kan han lige så godt bruge den til noget positivt. Jens Peter Christensen morer sig med at lade folk lede efter den:

»Jeg er spændt på at høre, om du har fundet den. Det har du nok. Måske,« skriver han i en mail før interviewet.

»Flere professorer og dommerkolleger har opgivet at finde den fejl,« tilføjer Jens Peter Christensen loddende i sit lyse kontor i Højesteret og opfordrer til at forsøge én gang til.

»Det er kolossalt vigtigt med viden og med indsigt, også i centraladministrationen,« siger Jens Peter Christensen, som har en fortid som assisterende ministersekretær for Bertel Haarder (V), da denne var undervisningsminister i 1980'erne.

»Et kompetent embedsværk skal forhindre, at ministeren kommer på glatis og overtræder loven, men systemet fungerer ikke altid,« siger Jens Peter Christensen.

Siden 1999 har der været 12 dommerledede undersøgelser om såkaldte skandalersager, fremgår det af bogen. Mellem 1980 og 1993 var der 16. Kan det trækkes en gennemgående rød linje fra "Sagen om salg af havundørselselskabet "Dana"" fra 1980 til den seneste, munksagen fra 2021?

Både-og, mener Jens Peter Christensen, som konstaterer, at "skandalerne" er bundet op på personer, og at det, når man sætter sig grundigt ind i dem, er svært at se de generelle linjer. Forholdet mellem ministre og embedsmænd er som familier. Alle de lykkelige ligner hinanden. De ulysiske har hver sin historie.

Risikabel udfordring
Nogle skandaler kunne formodentlig være undgået, hvis departementschefen var marcheret ind på ministerens kontor, havde slået i bordet og gjort det krystallært, at her går grænsen. I den altid aktuelle debat om minister og embedsmænd er et yndet synspunkt, at embedsstanden er for følgagtig, forfølger egen karriere og ikke tør sætte sig op mod en embedsmand og ministre. Noteapparatet til den nye bogs første kapitel illustrerer det: Alle henviser til artikler, betænkninger eller bøger, som Jens Peter Christensen har skrevet.

Er der aldrig nogen, som siger Jens Peter Christensen imod?

tegn ved embedsværkets vurderinger og indstillinger. Sagt på mere jævnt dansk betyder det, at politikerne skal presse på for at få deres politik igennem og ikke lade sig bremse af forstokkede embedsmænd.

Men det kan være risikabelt at "trykteste" embedsmændene, konkluderer Jens Peter Christensen, en for håndfast brug af den metode er, som han udtrykker det, »egnet til at bringe både minister og embedsmænd i ufare«.

»Men man kan ikke slutte, at departementscheferne ikke tør kradsse og bide,« pointerer han.

Om den netop overståede sag ved Rigsretten, hvor Jens Peter Christensen var en af dommerne, bemærker han, at når man læser dommene, så fremgår det, at ministerens ansvar for ulovlighederne med at adskille mindedeåge asylpar børte op. den martsdag i 2016, da departementschefen for alvor satte foden ned og truede med at gå til Statsministeriet. Omvendt blev den indledt i januar samme år, da Inger Støjbergs spindoktor, Mark Thorsen, pressede på for, at embedsmændene rettede ind efter Inger Støjbergs melding om at adskille alle.

»De skal rette 100 pct. ind efter det, Inger har meldt ud. Færdig. Punktum,« lød beskedene.

Jens Peter Christensen, som også lægger navn til betænkning 1.537 om ministrenes særlige rådgivere, »populært kaldet spindoktorer, skriver i bogen, at en spindoktor slet kommer til at gøre ondt værre for en minister, der er på gale veje.

»Hvor galt kunne det ikke været gået, hvis Ninn-Hansen havde haft seks KU'ere som særlige rådgivere?«, funderer han og korrigerer sig selv en anelse. For der kan også være tilfælde, hvor embedsværket kan bruge spindoktoren offensivt over for en stærdig minister:

»Som den, der har et frispog og går ind og siger: Gamle ven, det her kan altså ikke lade sig gøre,« forklarer Jens Peter Christensen.

Ministre bliver sagt imod, og der er mange gode grunde til at lytte til indsigtfulde folk. Engang skulle en minister kun tælle til 90 for at sikre sig flertal for at få lavet en lov om, hvis det var nødvendigt. Men nu ... Jens Peter Christensen rejser sig og styrer med falkeblik efter den plads, hvor den nyeste udgave af EU-retten ligger. Bladrer løseligt i bogens 1.000 tætskrevne sider og siger:

»Alt det skal man forholde sig til.«

Fra bogen på gulvet finder han akterne

Jens Peter Christensen har fire akademiske titler på sit cv og er dommer i Højesteret. "Men man kan godt forstå, hvad han siger" står der på flappen til hans nyeste bog. FOTO: JACOB EHRHARDT

»Man kan ikke slutte, at departementscheferne ikke tør kradsse og bide.«

JENS PETER CHRISTENSEN, HØJESTRETSDOMMER OG FORFATTER TIL BOGEN "MINISTRE OG EMBEDSMÆND PLIGTER OG ANSVAR"

med, at de ikke havde sidet længe nok til, at man kunne forvente af dem, at de havde overblik over deres store arbejdsområde, som også omfattede departementet og DSB.

Mange ministre når kun at sidde et eller to på posten. Trafik- eller Transportministeriet har ry for at være et ministerium, hvor en ny minister kan indlede sin karriere eller omvendt et, som bruges, når en minister skal degraderes. Poul Nyrup Rasmussen (S) nåede at udævne fem trafikministre i sine godt otte år som regeringschef, det samme gjorde Anders Fogh Rasmussen (V) i de otte år, han var statsminister. Helle Thorning-Schmidt (S) havde tre forskellige trafikministre i sine fire år, og Mette Frederiksen har for nylig udnævnt sin transportminister nummer to: Trine Bramsen, der blev flyttet fra Forsvarsministeriet. I Skatteministeriet, som har været genstand for tre underøgelser i de seneste 10 år, har der siden 2010 siddet 10 forskellige skatteministre.

Når statsministeren skal gribe ind i den offentlige sektor, er det vigtigt, at der er et argument i Postkommissionen, som undersøgte "postskandalen" i 1982 om store overskridelser af bevillingerne til Post- og Telegrafvesenet. De mange forskellige trafikministre, som havde stillet mellem to og en halv måned og to år, blev forsvaret

ud på ministerposter, så er det ikke givet, at ministeren har overblik, endelige kendskab til sit ressort. Jens Peter Christensen henviser til, at manglende kendskab og kort tid på posten har været brugt som en undskyldning for, at en minister ikke har grebet ind i tide. Andre skær, som ministeren kan støde på, er hastighed og hyppig udskiftning. Med "den fjerde statsmagt", pressen, som løber 24 timer i døgnet og med fornyning om kort reaktionstid, er det ikke altid, at en ministers udtalelser er gennemlyggede og gennemarbejdede. Og når der tilmed ofte skiftes

steren bruge sin grundlovshjemlede ret til at foretage en ressortomlægning, så uoverskueligheden mindskes for den enkelte minister. Men hvor stort et ansvar har statsministeren egentlig for at gribe ind, når en minister er på vej ud over kanten? Skulle Lars Løkke Rasmussen have standset Inger Støjberg? Kunne Poul Schlüter have bragt Erik Ninn-Hansen på lovlig kurs, og er det helt aktuelt i sidste ende Mette Frederiksen's ansvar, at der ikke blev grebet ind over for den ulovlige beslutning om at aflytte alle mønstre i Danmark?

Overordnet forklarer Jens Peter Christensen, at i Danmark er der ministerstyre, og det betyder, at statsministeren ikke som udgangspunkt skal holde øje med sine ministre. Men hvis alle kan se, at der er noget galt, og statsministeren bliver gjort opmærksom på det, så kan der være pligt til at gribe ind. Det mod statsminister J.C. Christensen.

»Statsministeren kan have en reaktionspligt,« fastslår Jens Peter Christensen. Mink vil han ikke sige noget om. Sagen undersøges fortsat af Minkkommissionen, og det kan ikke udelukkes, at den ender i en rigsvet. Så skal højesteretsdommer Jens Peter Christensen igen tage plads i Rigsrettens dommerskranker.